

***Statenstuk* 2008-333**

HERZIEN

Herziening kredieten Programma Provinciehuis van Morgen

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 18 juni 2008
- provinciale staten op 25/26 juni 2008

Behandeld door de heer J. de Ruiter, telefoonnummer (0592) 36 57 38, e-mail J.deRuiter@drenthe.nl
Portefeuillehouder: de heer H. Baas

Inleiding

Deze nota heeft tot doel u te informeren over de gang van zaken met betrekking tot de projecten Revitalisering provinciehuis, Tijdelijke huisvesting en Digitalisering (het Programma Provinciehuis van Morgen (PPvM), van de geschiedenis en de planning daarvan tot en met de actuele vraag inzake de beschikbare kredieten.

Uw staten hebben met het vaststellen van de statenstukken 2006-246, 2006-256 en 2006-259 kredieten beschikbaar gesteld voor de Revitalisering van het provinciehuis. In totaal is toen € 1.600.000,-- beschikbaar gesteld voor Tijdelijke huisvesting provinciehuis en voor de Revitalisering zelf - exclusief de kosten vanuit het planmatig onderhoud - een bedrag van € 11.777.500,--.

Bij het opstellen van deze statenstukken zijn inschattingen gemaakt van te verwachten reguliere prijsstijgingen (inflatie) en de ontwikkelingen op de "bouwmarkt".

Sinds enige tijd is er sprake van een overspannen markt; hiervan zijn de afgelopen tijd diverse voorbeelden in het nieuws verschenen. Deze "overspannenheid" heeft behalve op de aanneemkosten ook betrekking op de kosten van honoraria. Daarnaast zijn er recentelijk gewijzigde verwachtingen ten aanzien van de reguliere prijsstijgingen c.q. de inflatie. Wij hebben een tweetal gerenommeerde bureaus gevraagd te adviseren over de te hanteren indexatiecijfers op basis van objectieve gegevens over marktontwikkelingen. Dit voorstel Herziening kredieten revitalisering provinciehuis is op beide gelijklopende adviezen gebaseerd.

Met het project Revitalisering provinciehuis is in de zomer van 2007 gestart. De oorzaak hiervoor is dat er omwille van het zo efficiënt mogelijk omgaan met schaarse middelen voor gekozen is om de projecten Digitalisering, Revitalisering provinciehuis en Tijdelijke huisvesting provinciehuis onder te brengen in één PPvM. Het programmatisch werken maakt effectief en (kosten)efficiënt sturen op doelrealisatie en samenhang mogelijk. Verder speelden hierbij een rol de organisatieontwikkeling en de wisseling van directie en management. De doelen van het PPvM zijn een toekomstgerichte en – bestendig provinciehuis en een betere digitale informatievoorziening. Meer specifiek heeft programmatisch werken in dit kader een grote meerwaarde omdat het flexibele huisvestingsconcept, waarvoor destijds door uw staten is gekozen, zeer nauw samenhangt met het digitaal werken. Een opgeruimd bureau (zonder papierstapels) is een voorwaarde om optimaal flexibel te werken en hiervoor is het noodzakelijk om optimaal digitaal te kunnen werken én archiveren. Zie voor een overzicht van de ontwikkelingen met betrekking tot de genoemde projecten en de planning de toelichting.

Sinds oktober 2007 is het programma vormgegeven, is bemensing aangetrokken, is begonnen met het herijken van het projectdossier Revitalisering en zijn de eerste stappen gezet teneinde de projecten succesvol te implementeren. De aanbestedingen voor de architect en de adviseurs zijn inmiddels nagenoeg afgerond en de eerste processen zullen zijn gedigitaliseerd. Daarbij is veel aandacht voor inspraak en communicatie met de medewerkers via verschillende kanalen als huisnetberichten, bijeenkomsten voor verschillende doelgroepen, een eigen intranetpagina en een klankbordgroep. Er wordt aandacht besteed aan een andere integrale manier van (samen)werken en de werkbehoeften van medewerkers.

Er wordt afgestemd met de ontwikkelingen inzake de videooverslaglegging en webcasting van (vergaderingen in) de statenzaal. Er is inmiddels een leverancier geselecteerd en het streven is dat deze faciliteiten in de loop van 2008 zijn gerealiseerd. Voor de benodigde aanpassing van de technische infrastructuur is ook budget gereserveerd in het Revitaliseringsproject.

Ten slotte is heel expliciet aangehaakt bij het Programma Klimaat en Energie. Het nieuwe, gerevitaliseerde provinciehuis moet als een voorbeeldproject worden gezien waar het gaat om de doelstellin-

gen in het Programma Klimaat en Energie. Hierover wordt u via de Statencommissie Omgevingsbeleid of via de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie geïnformeerd .

De inflatie- en marktontwikkelingen maken het noodzakelijk de beschikbare kredieten te indexeren. Daarbij wordt rekening gehouden met het jaar waarop de budgetten naar verwachting daadwerkelijk worden besteed. Op deze manier kunnen de doelstellingen, zoals vastgelegd in de diverse beslisdocumenten (statenstukken, GS-nota's, programma- en projectplannen) worden gerealiseerd. Op een later tijdstip zal bij de reguliere bestuursrapportages aangegeven worden hoe de kredieten, die in de Meerjarenbegroting zijn opgenomen, volgens de verwachtingen ingezet worden. Zie de toelichting voor een uitgebreide beschrijving van de onderbouwing van deze ontwikkelingen en de consequenties daarvan. Aan het oorspronkelijke projectdossier zijn geen zaken toegevoegd die tot meerkosten leiden, behoudens enkele noodzakelijke correcties.

Een en ander heeft tot gevolg dat er door ons college op dit moment aan uw staten wordt gevraagd de destijds beschikbare kredieten te verhogen met de daadwerkelijke en - voor komende jaren geraamde - prijsontwikkelingen. Ons college acht het, gezien de prijsontwikkelingen die zijn geweest, de nu voorzienbare ontwikkelingen dienaangaande en de consequenties daarvan voor het geldende prijspeil onmogelijk de genoemde projecten uit te voeren binnen de door uw staten vastgestelde kredieten en projectplannen.

Op dit moment is daarmee nog geen sprake van tegenvallers, maar wordt tijdig en proactief geanticipeerd op voorzienbare ontwikkelingen om tegenvallers in de toekomst te voorkomen. Ons streven is conform de kaders, zoals door uw staten vastgesteld, een geheel gerevitaliseerd, gedigitaliseerd, uitnodigend en inspirerend provinciehuis te realiseren, zowel voor bestuur, medewerkers, burgers als partners, waarin op efficiënte wijze (samen)gewerkt kan worden en de integraliteit wordt bevorderd.

Overigens, het provinciehuis als voorbeeldproject voor het programma Klimaat en energie zal na besluitvorming integraal onderdeel uitmaken van het programma Provinciehuis van Morgen.

Advies

in te stemmen met:

- I. het doorgaan van de verdere uitvoering van het proces;
- II. het uitgangspunt een extra krediet van € 2.600.000,-- te reserveren en definitief te besluiten, op basis van een uitgewerkt verbouwplan met bijbehorende stukken, begin 2009;
- III. de hiermee gemoeide extra kapitaallasten vanaf 2010 van € 290.333,-- voor het Provinciehuis van Morgen per jaar en de exploitatiebudgetten voor de Tijdelijke huisvesting provinciehuis en voor Digitalisering incidenteel in 2011 te verhogen met € 100.000,--, respectievelijk € 250.000,-- en te verwerken in de Meerjarenbegroting 2009-2012.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Door het corrigeren van de beschikbare kredieten blijft het mogelijk de doelstellingen met betrekking tot Revitalisering provinciehuis, Tijdelijke huisvesting en Digitalisering te bekostigen en te realiseren.

Argumenten

Bij het opstellen van de statenstukken in 2006 zijn inschattingen gemaakt van te verwachten prijsstijgingen en de "bouwmarkt". Deze dienen aangepast te worden aan de meest recente inzichten met betrekking tot de inflatie en de huidige en nog te verwachten ontwikkelingen van "de markt".

Een tweetal gerenommeerde bureaus heeft geadviseerd over de te hanteren indexatiecijfers op basis van objectieve gegevens over marktontwikkelingen. Wordt er niet geïndexeerd, dan zullen de gewenste doelstellingen van het PPvM niet kunnen worden gerealiseerd.

Uitvoering

Tijdsplanning

N.v.t.

Financiën

De extra lasten bestaan uit exploitatie- en kapitaallasten. Extra exploitatielasten zijn er ten behoeve van de Tijdelijke huisvesting provinciehuis en de Digitalisering van € 100.000,- respectievelijk € 250.000,- beide in 2011. De overige verhogingen leiden tot extra kapitaallasten vanaf het moment dat investeringen financieel afgerond zijn. De kapitaallasten zijn voor Revitalisering Provinciehuis vanaf 2012 € 290.333,-, structureel (meerjarig, afhankelijk van de geldende afschrijvingstermijn). In schema ziet dat er als volgt uit.

	Huidige Begroting	Geïndexeerde Begroting	Totale prijsindex	
Tijdelijke huisvesting				6,25%
Huur en overige kosten	1.600.000	1.700.000	100.000	
Totaal	1.600.000	1.700.000	100.000	

	Huidige Begroting	Geïndexeerde Begroting	Totale prijsindex	
Digitalisering				7,72%
Hard- en software, advisering	3.239.788	3.489.788	250.000	
Totaal	3.239.788	3.489.788	250.000	

	Huidige Begroting	Geïndexeerde Begroting	Totale prijsindex	
Revitalisering provinciehuis				18,10%
Prijsindex (uit 2006)	527.286		-527.286	
Honoraria	1.525.000	1.861.208	336.208	
Inrichting	1.000.000	1.055.164	55.164	
Bouwkosten	8.725.214	10.992.627	2.267.413	
Aanvullingen op oorspr. krediet		468.500		
Totaal	11.777.500	14.377.500	2.131.500	

Monitoring en evaluatie

N.v.t.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

N.v.t.

Vertrouwelijk ter inzage bij de Statengriffie

1. Schema overzicht indexering en kapitaallasten.
2. Adviezen Basalt en PRC.

Assen, 21 mei 2008

Kenmerk: 21/4.5/2008005912

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
mevrouw J.M. Imhof, secretaris

ga.coll.

AANLOOP PPvM

Revitalisering en Tijdelijke huisvesting

Met de revitalisering van het provinciehuis is al in 2003 begonnen met een eerste huisvestingsonderzoek. Dat heeft in 2004 geresulteerd in een aantal scenario's die aan ons college zijn voorgelegd. Daarbij is besloten om binnen de contouren van het huidige gebouw een nieuw kantoorconcept te ontwikkelen. Er is uitdrukkelijk gekozen voor het verbouwen van het bestaande pand en niet voor de, veel duurdere en minder duurzame, optie van nieuwbouw. De aanleiding voor deze verbouwing werd en wordt gevormd door ruimtegebrek en de behoefte aan een nieuwe manier van (samen)werken. Een verbouwd provinciehuis kan dienen als voertuig voor de verdere organisatieontwikkeling, met als doel verbetering van de dienstverlening.

Vervolgens heeft nader onderzoek plaatsgevonden. Een en ander heeft in 2006 geresulteerd in een Huisvestingsplan van maart 2006. Dat plan is geaccordeerd door ons college en is besproken met de Statencommissie BFE, het MO, de OR en de klankbordgroep en is toegelicht aan alle medewerkers. Er is besloten om het oproject Revitalisering verder uit te werken in overleg met de gebruikers (medewerkers en bestuur) en het resultaat daarvan is vastgelegd in het Projectdossier revitalisering provinciehuis van augustus 2006. Ook de noodzakelijke tijdelijke huisvesting van bestuur en personeel gedurende de verbouwing(en) is hierin meegenomen. Uw staten zijn in uw vergadering van 4 oktober 2006 (statenstuk 2006-246, later aangevuld met statenstukken 2006-256 en 2006-259) akkoord gegaan met de vereiste financiën om een en ander gebaseerd op het Projectdossier te realiseren.

Begin 2007 is door ons college, op voorstel van de directie, besloten tot het tijdelijk "in de wacht zetten" van het project Revitalisering. De reden hiervoor is gelegen in het organisatieontwikkelingstraject dat vol op stoom was, de wisseling van directie (en management) en de collegevorming. Van deze ontwikkelingen en de noodzaak tot afstemming is melding gemaakt in de Tweede bestuursrapportage van oktober 2007 (statenstuk 2007-205).

Digitalisering

Met het statenstuk 2006-230, getiteld Welkom in Digitaal Drenthe, hebben uw staten in juni 2006 het besluit genomen voor digitalisering. In het stappenplan van "A(naloog) naar D(igitaal)" is van dat statenstuk eind 2006 een concrete vertaling in acties en activiteiten gemaakt, om de digitalisering daadwerkelijk in gang te zetten en uit te rollen. Deze digitalisering heeft als doelstelling om binnen het provinciehuis alle inkomende, nieuw aangemaakte en uitgaande documentstromen - inclusief de bewerking én archivering van alle documenten in de organisatie - volledig digitaal te ondersteunen. Bij digitalisering zijn de volgende hoofdonderdelen te onderscheiden.

1. Digitale postkamer.
2. Werkprocessen.
3. Document Management en het Digitaal archief.

Begin juli 2007 is de Voorjaarsnota (voor digitalisering zie paragraaf 6.2) door uw staten vastgesteld. Daarmee kwamen middelen beschikbaar om de volgende digitaliseringsdoelstellingen te realiseren. Daartoe zijn nu al vele stappen gezet binnen het PPvM.

Projecten Revitalisering, Tijdelijke huisvesting en Digitalisering, nu samen in het PPvM

Het Projectdossier revitalisering provinciehuis en voornoemde statenbesluiten inzake Revitalisering en Digitalisering vormen de basis en het uitgangspunt voor het PPvM. Onder andere de uitkomsten van het organisatieontwikkelingsprogramma Samen Sterker en de geformuleerde organisatiedoelstellingen in het Concernbedrijfsplan "slimmer, ambitieuzer, in beweging en in control", maken dat gekozen is voor één programma, bestaande uit de projecten Revitalisering, Digitalisering en Tijdelijke huisvesting, genaamd PPvM.

Door programmatisch te werken kan effectief worden gestuurd op samenhang en prioriteit van alle inspanningen en activiteiten die bijdragen aan (deels) dezelfde doelen. Door deze aanpak ontstaat er synergie en worden afhankelijkheden omgezet in kansen er wordt efficiency gecreëerd. Gezien het relatief beperkte budget in relatie tot de grote ambities, de politiek-bestuurlijke aspecten en het meerjarige, concernbrede en tijdelijke karakter van de opgaven, is de programmatische benadering een voorwaarde voor het op succesvolle wijze behalen van beoogde doelen en resultaten.

Planning

De totale looptijd van het PPvM is 3,5 jaar, van eind 2007 tot en met voorjaar 2011. Op dat moment is het provinciehuis volledig gerevitaliseerd en zijn de werkprocessen volledig gedigitaliseerd.

De Tijdelijke huisvesting sluit aan bij de revitalisering, meer specifiek de drie bouwfases, waarbij eenmaal sprake is van het verhuizen van een groep van ongeveer 200 medewerkers gedurende 2 jaar naar een tijdelijke, externe huisvesting. Inmiddels is de besluitvormingsprocedure op basis van een aantal geschikte panden gestart. Het project Digitalisering loopt gedurende de gehele looptijd van het PPvM, waarbij "dakpansgewijs" alle 23 in IPO-verband geïdentificeerde hoofdprocessen (zoals vergunningverlening, subsidieverlening en aanbesteden, inclusief de daaronder gelegen subprocessen) worden gedigitaliseerd. Tevens wordt de link gelegd met het project E-dienstverlening.

De planning van het project Revitalisering ziet er als volgt uit. Het projectdossier is inmiddels geheel herijkt en met de eerste aanbestedingen (voor installatieadviseurs en architect) is begonnen. Vervolgens zal, na de voorlopige en definitieve ontwerpfase, volgend voorjaar met de daadwerkelijke verbouwing worden begonnen.

Dit betekent dat de revitalisering gereed is in het voorjaar van 2011. De mensen die tijdelijk extern zijn gehuisvest, zijn dan ook weer terugverhuisd en ook de digitalisering is een feit.

INDEXATIE ALS GEVOLG VAN INFLATIE- EN MARKTONTWIKKELINGEN

Tijdelijke huisvesting provinciehuis

Voor de Tijdelijke huisvesting provinciehuis is uitgegaan van het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van het CBS, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de huur van een kantoorpand en overige kosten. Het CPI-totaalbestedingen, dat door met name kantoorverhuurders wordt gebruikt, bedroeg in 2007 1,6%. Daarnaast is voor de overige kosten het CPI "Diverse goederen en diensten gebruikt". Hiervan bedraagt het prijsindexcijfer over 2007 2,9%. Uitgangspunt is voor de komende jaren dezelfde prijsindexen te verwachten. Dit houdt een totale prijsstijging in van afgerond € 100.000,-.

Digitalisering

Voor de digitalisering van processen binnen de provinciale organisatie is uitgegaan van het CPI van het CBS. Het cijfer "Diverse goederen en diensten" is hierbij gebruikt. Hiervan bedraagt het prijsindexcijfer over 2007 2,9%. Uitgangspunt is voor de komende jaren dezelfde prijsindexen te verwachten. Dit houdt een totale prijsstijging in van afgerond € 250.000,-.

Revitalisering provinciehuis

Voor de Revitalisering provinciehuis is uitgegaan van de indexcijfers die de Stichting Bureau Documentatie Bouwwezen (BDB-indexcijfers) aangeeft en ook het CPI van het CBS, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de bouwkosten, honoraria en inrichting. Er is door een tweetal gerenommeerde bureaus eensluitend geadviseerd de BDB-index kantoorgebouwen te hanteren. Daarnaast hebben de bureaus geadviseerd over verwachte marktontwikkelingen. Over de afgelopen en komende jaren geeft de Stichting BDB de volgende kostenstijgingspercentages aan: 2006: 1,86%, 2007: 5,34%, 2008: 3,77% plus een marktindicator van 6%, 2009: 5,15%, 2010: 3,61% en voor 2011 is de verwachting een stijging van de prijzen van 3,6%.

Voor inrichting is het CPI "Stoffering en huishoudelijke apparaten" van 1,2% gehanteerd. Dit houdt voor de Revitalisering provinciehuis een kostenstijging in van € 2.131.500,--.

In het oorspronkelijke projectdossier, zo bleek bij de herijking daarvan, is een aantal budgetten anders ingeschat c.q. niet opgenomen. Het betreft de volgende onderdelen.

- Bouwkundige kantooromgeving: het sloopwerk is te laag ingeschat; de extra kosten hiervan bedragen € 262.500,--.
- Elektrische installaties: de brandwerende zaken en armaturen zijn te laag ingeschat; de extra kosten bedragen € 71.000,--.
- Bestuursruimten: de ruwbouw van de statengang is niet meegenomen; extra kosten € 135.000,--.

Het totaal aan extra kosten vanuit de kostenramingen bedraagt € 468.500,--. Teneinde de doelstellingen zoals geformuleerd in het projectdossier te halen, is het noodzakelijk voor deze (extra) kosten budget vrij te maken.

Zoals in statenstuk 2006-246 is aangegeven wordt een aantal onderdelen van de uit te voeren werken bekostigd vanuit het Meerjarenonderhoudsplan (Mop). Dit plan voorziet reeds in een indexeringscompensatie, vandaar dat hiervoor geen extra gelden nodig zijn, noch gevraagd worden.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 21 mei 2008, kenmerk 21/4.5/2008005912;

BESLUITEN:

in te stemmen met:

- I. het doorgaan van de verdere uitvoering van het proces;
- II. het uitgangspunt een extra krediet van € 2.600.000,-- te reserveren en definitief te besluiten, op basis van een uitgewerkt verbouwplan met bijbehorende stukken, begin 2009;
- III. de hiermee gemoeide extra kapitaallasten vanaf 2010 van € 290.333,-- voor het Provinciehuis van Morgen per jaar en de exploitatiebudgetten voor de Tijdelijke huisvesting provinciehuis en voor Digitalisering incidenteel in 2011 te verhogen met € 100.000,--, respectievelijk € 250.000,-- en te verwerken in de Meerjarenbegroting 2009-2012.

Assen, 25/26 juni 2008

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

